

UNIVERSITAT
JAUME I

El camí cap a la convergència educativa a Europa: una oportunitat per a la millora educativa en l'UJI

Actes de la IV Jornada de millora educativa
i III Jornada d'harmonització europea
de la Universitat Jaume I

Editors:
Miguel Ángel Fortea Bagán
Leonor Lapeña Barrachina

INDEX

PRESENTACIÓ

Part 1.- Experiències de millora i innovació educativa.

Bloc 1.1. Experiències de millora de la Planificació

- 1.1.01 Coordinació docent i optimització de la coordinació tutor-supervisor en les assignatures de Practicum de Psicologia del Treball i els Recursos Humans, Practicum de Turisme i Practicum de Ciències del Treball. *Beas Collado, Mª Isabel; Grau Gumbau, Rosa; Salanova Soria, Marisa; i Martínez Martínez, Isabel M^a.* Psicologia Evolutiva, Educ. , Social i Metod. Universitat Jaume I.
- 1.1.02 Adequació dels continguts de matemàtiques en ciències empresarials a les necessitats de la resta d'assignatures. *Bengochea Morancho, Aurèlia; Ginés Vilar, Miguel; Ferrer González, Vicenta; Castelló Benavent, Joaquín José; Lafuente Luengo, Juan Angel; Illueca Muñoz, Manuel; Blesa Pérez, Andreu; i Saz Gil, Isabel.* Economia. Universitat Jaume I.
- 1.1.03 Coordinació docent per al treball a l'aula amb textos originals en anglès. Transversalitat entre llengua anglesa i les àrees d'Organització i Administració d'Empreses i Comercialització i Investigació de Mercats. *Blesa Pérez, Andreu; Palmer, Juan Carlos; Ripollés Meliá, María; Sanchez Peinado, Luz; i Fortanet Gómez, Inmaculada.* Administració d'Empreses i Màrqueting. Universitat Jaume I.
- 1.1.04 Anàlisi i planificació de la docència de recursos humans en les titulacions de relacions laborals i ciències del treball. *Chiva Gómez, Ricardo; i Grandío Botella, Antonio.* Administració d'Empreses i Màrqueting. Universitat Jaume I.
- 1.1.05 Planificació de la docència universitària d'acord amb el Crèdit Europeu. *Cloquell Tomás, Rebeca; Fortea Bagán, Miguel Angel, Grau Gumbau, Rosa; i García Izquierdo, Isabel.* VQEHE i Unitat de Suport Educatiu. Universitat Jaume I.
- 1.1.06 Matemàtiques en la Llicenciatura en Química: Revisió de la situació heretada del pla d'estudis de 1994 i reflexió sobre les perspectives futures del pla de 2002. *Gual Arnau, Ximo.* Matemàtiques. Universitat Jaume I.
- 1.1.07 Anàlisis de la docència i innovacions metodològiques en el laboratori avançat de química inorgànica. *Llusar Vicent, Mario; Monrós Tomás, Guillermo; Tena, Mª Angeles; Calbo Paús, Javier; Badenes March, i Jose Antonio.* Química Inorgànica i Orgànica. Universitat Jaume I.
- 1.1.08 II Edició Seminari Permanent professional docent . *López Font, Lorena; i Miquel Segarra, Susana.* Filosofia, Sociologia i Comunicació Audiovisual i Publicitat. Universitat Jaume I.
- 1.1.09 Matemàtiques bàsiques en l'ESTCE: revisió crítica de la situació actual i propostes de material docent. *Arnal Pons, Ana Maria; Bort Martínez, Teresa; Castelló Benavent, José Joaquin; Forner Gumbau, Manuel; García, J. ; González Martínez, Francisco; Macario Vives, Sergio; Monserrat del Palillo, Francisco; Orús Báguena, Pilar; Pérez Pérez, Amparo; Pitarch Andrés, Irene; Rios Garcés, Jesús; i Sanchís López, Manuel.* Matemàtiques. Universitat Jaume I.
- 1.1.10 Didàctica de l'Expressió Musical per a Educació Infantil. Una assignatura a revisió. *Porta Navarro, Amparo.* Educació. Universitat Jaume I.

Bloc 1.2. Experiències de millora de l'Avaluació

- 1.2.01 Desenvolupament d'eines per la introducció de qualificacions i publicacions de les mateixes. *Barrachina Mir, Sergio; Manero Carbó, Nicolás; García Gil, Salvador; Borillo Doménech, Ricardo; Mayo Gual, Rafael; Fernández Fernández, Juan Carlos; i Martí Avilés, José Vicente.* Enginyeria i Ciències dels Computadors. Universitat Jaume I.
- 1.2.02 Millora a l'avaluació d'assignatures i professors. *Cabedo Semper, J. David; Castelló Játiva, Isabel; Reverte Sánchez, José Antonio; i Tirado Beltrán, José Miguel.* Finances i Comptabilitat. Universitat Jaume I.
- 1.2.03 Institucionalització departamental d'una prova inicial de matemàtiques en l'UJI (2002/03). *Gregori Huerta, Pablo; Orús Bágüera, Pilar; Bort Martínez, Teresa; Pitarch Andrés, Irene; Pérez Pérez, Amparo; Gual Arnau, Ximo; Garcia Seguí, Jordi Pascual; i Villarroja Grau, Glòria.* Matemàtiques. Universitat Jaume I.
- 1.2.04 Avaluació conjunta dels coneixements adquirits a les assignatures de fruiters mediterranis, agricultura biològica i tecnologia del medi ambient a les eixides al camp de la titulació d'Enginyeria Tècnica Agrícola. *Hurtado Ruiz, Mónica; Lapeña Barrachina, Leonor; Cerezo Garcia, Miguel; Flors Herrero, Victor; Garcia Agustín, Pilar; Gómez Cadenas, Aurelio; Jacas Miret, Josep; i Roselló Ripollés, Salvador.* Ciències experimentals. Universitat Jaume I.
- 1.2.05 Elaboració de material docent per a l'autoavaluació i l'autoaprenentatge en enginyeries tècniques. *Lloria Adanero, Atanasia, Epifanio López, Irene; i Beltrán Felip, Antonio.* Matemàtiques. Universitat Jaume I.
- 1.2.06 Introducció de les noves tecnologies en l'avaluació de l'aprenentatge. *Martinez Salvador, Begoña; Cervera MÀteu, Enric; i del Pobil Ferre, Angel Pascual .* Enginyeria i Ciències dels Computadors. Universitat Jaume I.
- 1.2.07 Noves vies per l'aprenentatge i avaluació dels resultats en assignatures de finances: cap al concepte de crèdits ECTS i la seua aplicació a assignatures de la llicenciatura en Administració d'Empreses i la Diplomatura en Ciències Empresarials (A56 i C43). *Muñoz Torres, M^aJesús; i Nieto Soria, Luisa.* Finances i Comptabilitat. Universitat Jaume I.
- 1.2.08 Millora de la metodologia i del procés d'avaluació de l'assignatura "Metodologies del disseny". *Vidal Nadal, Maria Rosario; i Mulet Escrig, Elena.* Tecnologia. Universitat Jaume I.
- 1.2.19 Projecte pilot de coordinació i millora de l'avaluació de la titulació d'enginyer tècnic en disseny industrial. *Vidal Nadal, Maria Rosario; Puyuelo Cazorla, Marina; i Mulet Escrig, Elena.* Tecnologia. Universitat Jaume I.

Bloc 1.3. Experiències de millora de la Metodologia a nivell d'assignatura

- 1.3.01 Habilitats lingüístiques bàsiques i cultura. *Aguilar Ródenas, Consol.* Educació. Universitat Jaume I.
- 1.3.02 Projecte de millora educativa “Cultura gitana i educació”. *Aguilar Ródenas, Consol; Giménez Adelantado, Ana; Gonell Galindo, Adela; Marti Puig, Manuel i Muñoz Nieto, Carlos.* Educació. Universitat Jaume I.
- 1.3.03 Conèixer el campus de riu sec: un projecte per aprendre i ensenyar matemàtiques. *Alcalde Esteban, Manuel.* Educació. Universitat Jaume I.
- 1.3.04 Ensenyament no presencial de l'assignatura “Multimèdia”. *Belmonte Fernández, Oscar; Chover Sellés, Miguel; Gould Carlson, Michel; Huerta Guijarro, Joaquín; Quirós Bauset, Ricardo; Rebollo Santamaría, Cristina; Remolar Quintana, Inmaculada; Ribelles Miguel, José; i Campos Bastos, Celso.* Llenguatges i Sistemes informàtics. Universitat Jaume I.
- 1.3.05 Nou abordatge metodològic en els Practicums de Psicogeriatría. *Clemente Estevan, Rosa Ana; i García Peña, Eva M^a.* Psicologia Evolutiva, Educ., Social i Metod. Universitat Jaume I.
- 1.3.06 Elaboració del projecte de creació d'una empresa: anàlisi estratègic de la idea empresarial, disseny d'una estratègia i projecte d'implantació. *Escrib Tena, Ana Belén; Roca Puig, Vicente; i Lapiedra Alcamí, Rafael.* Administració d'Empreses i Màrqueting. Universitat Jaume I.
- 1.3.07 Alternatives en l'ocupació del temps lliure de l'estudiantat de primària. *Garcia Antolin, Roberto; Feliu Oliu, Isabel; i Monlleó Martínez, Inmaculada.* Educació. Universitat Jaume I.
- 1.3.08 Millora de les pràctiques de comptabilitat financera mitjançant la incorporació de documents reals com a suport dels exercicis desenvolupats en les pràctiques a les aules d'informàtica. *Gómez Juan, Vicent Pascual; Rodríguez Gallego, Roberto; Gill de Albornoz Noguer, Belén; Martínez Ramos, Miguel; Fuertes Fuertes, Iluminada; Alcarria Jaime, José; Barreda Tarrazona, Iván; i Romero Beltrán, M^aÁngeles.* Finances i Comptabilitat. Universitat Jaume I.
- 1.3.09 Millora en l'aprenentatge de la direcció financera mitjançant les experiències directives. *Marco Gual, M^aAmparo; i Balaguer Franch, M^aRosario.* Finances i comptabilitat. Universitat Jaume I.
- 1.3.10 Implantació del Sistema Telerobòtic de l'UJI en el laboratori, per a l'aprenentatge basat en problemes reals de les assignatures Xarxes de Computadors (F37), Robòtica (E31), i Projectes intel·ligents (E67). *Marín Prades, Raúl; Sanz Valero, Pedro J. ; Cervera Mateu, Enrique; Esteller Curto, Roger; Vila Sánchez, Paulo; Arregui Rementeria, Miguel; i Wirz González, Raúl.* Enginyeria i Ciències dels Computadors. Universitat Jaume I.
- 1.3.11 Una aplicació didàctica dels jocs de rol: el cas Lear en Espanya. *Martínez Fernández, Mª Teresa; Molina Morales, F. Xavier; García Palao, Cristina; García Bartual, Leocadia; i Saz Gil, Isabel.* Administració d'Empreses i Màrqueting. Universitat Jaume I.
- 1.3.12 Metodologia específica per l'ensenyament de l'expressió gràfica en la titulació d'Enginyeria tècnica en Disseny Industrial. *Mondragón Donés, Salvador; Bellés Ibañez, Maria José, i Ayora del Olmo, Juan José.* Tecnologia. Universitat Jaume I.

- 1.3.13 L'Ortotipografia i la traducció: Vies de formació. *Monzó Nebot, Esther.* Traducció i Comunicació. Universitat Jaume I.
- 1.3.14 L'expressió oral i els grups de conversa: activitats, reflexió i autoavaluació. *Mulet Vilar, Irma; Pitarch Gil, Ana; Serra Escorihuela, Rosaura; Soldevila Blasco, M^aJosep; i Castillo Muñoz, Miguel Angel.* Filologia anglesa i Romànica. Universitat Jaume I.
- 1.3.15 Móns virtuals universitaris multiusuari aplicats a la docència en Informàtica Gràfica. *Remolar Quintana, Inmaculada; Chover Sellés, Miguel; Rebollo Santamaria, Cristina; Ribelles Miguel, José; Belmonte Fernández, Óscar; I Ramos Romero, José Francisco.* Llenguatges i Sistemes informàtics. Universitat Jaume I.
- 1.3.16 Proposta de renovació metodològica mitjançant la metodologia de casos per al Practicum d'Informes i Peritatges en Psicologia. *Villanueva Badenes, Lidón; Gil Teruel, Vanessa; Huesa Viñes, Esther; Giménez Sagasta, Arantxa; Pérez Fernández, Mª Carmen; Hernández Gil, Eva; i Roda Pérez, Rosa Elena.* Psicologia Evolutiva, Educ. , Social i Metod. Universitat Jaume I.

Bloc 1.4. Experiències de millora de la Metodologia de diferents assignatures (coordinació docent)

- 1.4.01 Segon exercici d'intercomparació per a estudiants de Química Analítica. *Roig Navarro, Antoni; Beltran Arandes, Joaquin; López Benet, Serrano Gallego, Roque; i Francisco, Sancho Llopis, Juan V.* Ciències experimentals. Universitat Jaume I.
- 1.4.02 Nous usos i aplicacions dels materials didàctics de J. F. Fröbel, M. Montessori, i O. Decroly en educació infantil i primària i la seua adaptació a les N. E. E. de dites etapes. *Beltrán Escrig, Julia; Moliner García, Odet; Sales Ciges, Auxiliadora; Martí Puig, Manuel; i Adrian Serrano, Juan Emilio.* Educació. Universitat Jaume I.
- 1.4.03 Ferramentes i tècniques per l'anàlisi estratègic en el procés d'implantació de l'estratègia: una aplicació a la pràctica empresarial. *Bou Llusar, Juan Carlos; Escrig Tena, Ana Belén; López Navarro, Miguel Angel; i Falomir Pichastor, Cristóbal.* Administració d'Empreses i Màrqueting. Universitat Jaume I.
- 1.4.04 El psicopedagog com a investigador. Una exigència interdisciplinària. *Ferrández Berrueco, Reina; i Moliner Garcia, Odet.* Educació. Universitat Jaume I.
- 1.4.05 La coordinació docent i les "històries d'aula" com a claus en la formació de mestres. *Gallardo Fernández, Isabel M. ; Altava Rubio, Vicenta; Gimeno Agost, Francisco; Pérez Serrano, Inmaculada; i Ríos García, Isabel.* Educació. Universitat Jaume I.
- 1.4.06 Atenció a la diversitat: de les dificultats d'aprenentatge a la superdotació. *García Castellar, Rosa; Presentación, M^aJesús, Sales Ciges, Auxiliadora; i González Alguacil, Heliodoro Alberto.* Psicologia Evolutiva, Educ. , Social i Metod. Universitat Jaume I.
- 1.4.07 Pràctiques "tutoritzades" de grups de treball en les assignatures de Psicologia de Treball, Psicologia dels Recursos Humans i Psicologia de l'Adaptació Laboral. *Llorens Gumbau, Susana; Cifre Gallego, Eva; Salanova Soria, Marisa; i Grau Gumbau, Rosa.* Psicologia Evolutiva, Educ. , Social i Metod. Universitat Jaume I.

- 1.4.08 IV Edició del Projecte “Escola de Comunicació”. *Breva Font, Eva; Mut Camacho, Magdalena; López Font, Lorena.; i Miquel Segarra, Susana.* Filosofia, Sociologia i Comunicació Audiovisual i Publicitat. Universitat Jaume I.
- 1.4.09 Transcendència de les matèries de gestió, organització i direcció en la formació d'enginyers. *Marqués Marzal, Ana I. ; Molina Morales, F. Xavier; i Sánchez Garreta, José Salvador.* Administració d'Empreses i Màrqueting. Universitat Jaume I.
- 1.4.10 Anàlisi de la representació dels estudiants de filologia anglesa envers la tutorització: proposta de millora de l'acció tutorial en les assignatures Metodologia I i II, Tècniques de l'aula, Llengua Anglesa I i II, Ortologia, Lingüística Aplicada, Traducció Anglès-Espanyol II de la titulació. *Safont Jordà, María Pilar; Alcón Escuder, Eva; Codina Espurz, Victòria; Campoy Cubillo, Mari Carmen; Fernández Guerra, Ana; Usó Juan, Ester; Salazar Campillo, Patricia; Esteve Ramos, Maria José; i Martínez Flor, Alicia.* Filologia Anglesa i Romànica. Universitat Jaume I.
- 1.4.11 Millora de la interdisciplinarietat en la formació del mestre mitjançant l'organització d'activitats recreatives i a la natura. *Salvador Bauza, Miguel; Solsona Benages, F. Javier; i García Antolín, Roberto J.* Educació. Universitat Jaume I.
- 1.4.12 Realització d'un projecte de Coordinació del Disseny d'una màquina. *Serrano Mira, Julio; Pérez Gonzalez, Antonio; Sanchis Llopis, Roberto; i Belenguer Balaguer, Enrique.* Tecnologia. Universitat Jaume I.
- 1.4.13 Les visites a empreses com a mètode didàctic complementari en les assignatures de Direcció Comercial i de Producció en 4rt curs de la Llicenciatura d'Administració i Direcció d'empreses. *Vallet, Teresa; Oltra Mestre, M^aJosé; Rodríguez Artola, Rosa; García Palao, Cristina; i Estrada Guillén, Marta.* Administració d'Empreses i Màrqueting. Universitat Jaume I.

Bloc 1.5. Elaboració de Materials i recursos didàctics

- 1.5.01 Elaboració de material docent sobre finançament i planificació financera. *Aragó Manzana, Vicent; i Cabedo Semper, José David.* Finances i Comptabilitat. Universitat Jaume I.
- 1.5.02 Creació de material per a l'anglès a l'àmbit del disseny industrial. *Barberà Manrique, Vicent.* Filologia Anglesa i Romànica. Universitat Jaume I.
- 1.5.03 Recopilació de recursos i documentació de la gestió i el règim local. *Blasco Díaz, José Luis; Soler Vilar, Anna; Grifo Benedicto, M^aAmparo; Ortells Rubert, Vicente; i Marín Herrera, Manuel.* Dret Públic. Universitat Jaume I.
- 1.5.04 Proposta de disseny de programa de l'assignatura “Anglès I” en la titulació d'Humanitats. *Bovea Menero, Isabel.* Filologia Anglesa i Romànica. Universitat Jaume I.
- 1.5.05 Elaboració de material docent per l'assignatura Economia de les organitzacions de la Llicenciatura en ADE. *Chiva Gómez, Ricardo; i Mallen Broch, Fco Fermín.* Administració d'Empreses i Màrqueting. Universitat Jaume I.

- 1.5.06 Problemes amb màquines elèctriques rotatives. *Espinosa Malea, José Manuel; i Belenguier Balaguer, Enrique F.* Tecnologia. Universitat Jaume I.
- 1.5.07 Elaboració d'un quadern de pràctiques per a l'assignatura Psicologia dels Grups i Direcció d'Equips en la titulació de Ciències del Treball. *Martínez Martínez, Isabel M^a.* Psicologia Evolutiva, Educ., Social i Metod. Universitat Jaume I.
- 1.5.08 Elaboració de materials docents per a l'assignatura Comptabilitat I de la titulació de Turisme. *Martínez Ramos, Miguel; Gill de Albornoz Noguer, Belén; i Alcarria Jaime, José J. ; Barreda Tarrazona, Iván.* Finances i Comptabilitat. Universitat Jaume I.
- 1.5.09 Elaboració d'un dossier de pràctiques de laboratori per a l'assignatura "Elasticitat i resistència de materials" de les titulacions d'enginyeria Tècnica Industrial mecànica i Enginyeria Industrial. *Martínez Rodrigo, Mª Dolores; Romero García, Manuel; Musero Romero, Pedro; i Padrones, Enrique.* Tecnologia. Universitat Jaume I.
- 1.5.10 Innovació en el control estadístic de qualitat: aplicacions en enginyeria mecànica i en cicles formatius de vidre i ceràmica. *Mateu Mahiques, Jorge; Juan Verdoy, Pablo; Sagasta Pellicer, Santiago; i Sirvent Prades, Raul.* Matemàtiques. Universitat Jaume I.
- 1.5.11 Elaboració de materials docents per a l'ensenyament dels gèneres científics i tècnics en català, espanyol i anglès, i la seua traducció. *Montalt i Resurrecció, Vicent; García de Toro, Cristina; i Ezpeleta Piorno, Pilar.* Traducció i Comunicació. Universitat Jaume I.
- 1.5.12 Anomalies i lesions musculoesquelètiques en el xiquet en el període escolar (1ª part). *Moreda Baraona, Lorenzo.* Educació. Universitat Jaume I.
- 1.5.13 Elaboració de material docent per l'assignatura: sistemes automàtics. *Moreno Cejudo, Guillermo; i Sanchis Llopis, Roberto.* Tecnologia. Universitat Jaume I.
- 1.5.14 Adaptació de la Informàtica de l'Enginyeria Química al Software Lliure. *Peris Ripollés, Guillermo.* Llenguatges i Sistemes informàtics. Universitat Jaume I.
- 1.5.15 Elaboració d'un material per alumnes de magisteri: "Situacions d'aula". *Rios García, Isabel; Altava Rubio, Vicenta; Gallardo Fernández, Isabel M^a; Gimeno Agost, Francisco; Pérez Serrano, Inmaculada; i Ramiro Roca, Enric.* Educació. Universitat Jaume I.
- 1.5.16 Creació de nous materials per a l'assignatura d'Anglès (A27) en de la titulació d'ADEM. *Ruiz Garrido, Miguel F. ; Fortanet Gómez, Inmaculada; i Saorín Iborra, Ania.* Filologia Anglesa i Romànica. Universitat Jaume I.

Bloc 1.6. Introducció de les Noves tecnologies de la Informació i la comunicació en la docència

- 1.6.01 Creació d'un repositori web de material didàctic per assignatures d'estil en el departament d'Enginyeria i Ciències dels computadors. *Badía Contelles, José Manuel; Castillo Catalán, Maribel; Castaño Alvarez, Asunción; Baeza Serrano, Alberto; i Calvente Nomdedeu, Leonardo.* Enginyeria i Ciències dels Computadors. Universitat Jaume I.
- 1.6.02 Creació d'una pàgina web docent de física per les titulacions de químiques. *Fabregat Santiago, Francisco; Bisquert Mascarell, Juan; Climent Jordá, Vicent; Mora Seró, Ivan; Garcia Belmonte, Germà; Aguillega Arzo, Marcel; Fernández Alonso, Mercedes; Lancis Sáez, Jesús; Tajahuerce Romera, Enrique; Trigo Rodriguez, Josep M^a; i Sanchos-Ferriols, Noemí.* Ciències experimentals. Universitat Jaume I.
- 1.6.03 Incorporació de pràctiques d'administració de sistemes informàtics a l'assignatura Anàlisi i Disseny de Sistemes Informàtics (E46). *Amengual Argudo, Juan Carlos; López Sanchez-Montañes, Joaquin; i Boronat Pérez, Pablo.* Llenguatges i Sistemes informàtics. Universitat Jaume I.
- 1.6.04 Creació i disseny d'una base de dades de jocs aplicats a l'educació física. *Cansino Morales, Matilde; García Antolín, Robert J. ; i Hernando Domingo, Carlos.* Educació. Universitat Jaume I.
- 1.6.05 Millora de la docència de l'assignatura de Psicologia dels Recursos Humans mitjançant l'ús de tecnologies avançades de la informació. *Cifre Gallego, Eva; i Nadal Martínez, Miguel Ángel.* Psicologia Evolutiva, Educ. , Social i Metod. Universitat Jaume I.
- 1.6.06 Millora i ampliació de la pàgina web de l'àrea de fisiologia vegetal. *Flors Herrero, Victor; Cerezo Garcia, Miguel; Garcia Agustín, Pilar; i Lapeña Barrachina, Leonor.* Ciències experimentals. Universitat Jaume I.
- 1.6.07 Una web participativa. *Fabra Felip, Sandra; Homedes Palau, Marc; Mellado Rubio, Roberto; Pérez Díaz, Jéssica; Romero Ojeda, Lucía; i Ramiro Roca, Enric.* Educació. Universitat Jaume I.
- 1.6.08 Ampliació i millora d'una eina per al disseny de pàgines web d'assignatures. *Boronat Pérez, Pablo; Marqués Andrés, Mª Mercedes ; i Pérez Francisco, Miguel; i .* Enginyeria i Ciències dels Computadors. Universitat Jaume I.
- 1.6.09 Creació i actualització continua d'una pàgina web amb el material docent de suport per a l'estudi de les assignatures impartides en l'àrea d'Enginyeria Mecànica. *Rodriguez Cervantes, Pablo Jesús; Sánchez Marín, Francisco Tomás ; Pérez González, Antonio; i Sancho Bru, Ximo.* Tecnologia. Universitat Jaume I.
- 1.6.10 Internet com a eina per a potenciar l'aprenentatge autònom en l'àmbit d'angles per a la informàtica. Recerca de documentació per a l'elaboració d'una guia pràctica sobre els recursos que ofereix la xarxa per aprendre l'anglès específic en el camp de la informàtica. *Ruiz Madrid, Noelia; Martínez Flor, Alicia; i Bellés Fortuño, Begoña.* Filologia Anglesa i Romànica. Universitat Jaume I.
- 1.6.11 Proposta de millora de la docència en les assignatures de Sociolingüística, Metodologia I i Llengua Anglesa I de la titulació de Filologia Anglesa amb l'ús d'espais webs com a complement de l'activitat docent a l'aula. *Safont Jordà, M^aPilar; i Esteve Ramos, María-José.* Filologia Anglesa i Romànica. Universitat Jaume I.

- 1.6.12 Disseny d'una pàgina web per a l'autoaprenentatge de llengües: l'ús de diccionaris d'anglès, francès i català. *López Martínez, Marina; Salazar Campillo, Patricia; i Campoy, Mari Carmen.* Filologia Anglesa i Romànica. Universitat Jaume I.
- 1.6.13 TIC i educació universitària. Una experiència de construcció de web interdisciplinar. *Salvador Liern, Vicent; Climent Raga, Laia Mercè; i Egea Moreno, Rebeca.* Filologia Anglesa i Romànica. Universitat Jaume I.

Part 2. El procés de d'harmonització europea a l'UJI.

- 2.1. Presentació. Rosa Grau Gumbau. Vicerectora de Qualitat Educativa i Harmonització Europea. Universitat Jaume I.
- 2.2 Els programes de convergència europea en la universitat espanyola: criteris d'avaluació i perspectives de futur. Isabel García Izquierdo. Avaluadora de projectes del programa de convergència europea de l'ANECA. Universitat Jaume I
- 2.3. Projecte pilot d'adaptació de les titulacions de l'UJI al procés d'harmonització europea.
- 2.3.1. Presentació. El projecte pilot d'adaptació de les titulacions al procés d'harmonització europea en l'UJI. *Rebeca Cloquell.* Tècnic d'Harmonització Europea del VQHE de l'UJI.
- 2.3.2. Projecte pilot a l'ESTCE
- 2.3.2.1 Experiència pilot d'harmonització europea de la titulació d'enginyeria industrial. *Roberto Sanchis Llopis.* Director de la Titulació d'Enginyeria industrial de l'UJI.
- 2.3.2.2. Disseny de l'assignatura "Gestió de la producció" en la titulació Enginyeria industrial. Proposta segons els criteris de l'Harmonització Europea. *Mª José Oltra Mestre i Mª Luisa Flor Peris.* Administració d'empreses i Màrqueting. Universitat Jaume I.
- 2.3.3. Projecte pilot a la Facultat de Jurídiques
- 2.3.3.1. L'Experiència pilot d'harmonització europea de la titulació d'Administració i Direcció d'Empreses en la Universitat Jaume I. *María Ripollés, Rosa Mª Rodríguez, Mª Luisa Flor i Teresa Vallet.* Administració d'empreses i Màrqueting. Universitat Jaume I.

- 2.3.4 Projecte pilot a la Facultat de Ciències Humanes i Socials
 - 2.3.4.1. Procés d'harmonització europea en la titulació d'Humanitats. *Carmen Poyatos Holgado.* Degana d'Humanitats de la Universitat de Castilla la Mancha.
 - 2.3.4.2. Procés d'harmonització europea: adaptació d'Anglès I en primer d'Humanitats. *Isabel Bovea Menero.* Filologia anglesa i Romànica. Universitat Jaume I.
 - 2.3.4.3. L'ensenyament de la filosofia en el nou marc europeu. *Salvador Cabedo Manuel.* Director del Departament de Filosofia, Sociologia i Comunicació Audiovisual i Publicitat. Universitat Jaume I.
 - 2.3.4.4. Història antiga i investigació moderna: els orígens de l'Espanya Europea. *Juan José Ferrer Maestro.* Geografia, Història i Art. Universitat Jaume I.
 - 2.3.4.5. L'ensenyament de la història en el nou marc europeu. *Carles Rabassa Vaquer.* Geografia, Història i Art. Universitat Jaume I.
- 2.4 Participació de l'UJI en projectes ANECA per al disseny de plans d'estudis i títols de grau.
 - 2.4.1 Projecte de disseny del pla d'estudi i títol de grau en la titulació de Magisteri. *Vicente Pinto Tena.* Director de la titulació de Magisteri de l'UJI.
 - 2.4.2 Projecte de disseny del pla d'estudi i títol de grau en la titulació de Turisme. *Roberto Rodríguez Gallego.* Secretari del projecte de disseny del pla d'estudis i títol de grau de la titulació de Turisme. Universitat Jaume I.
 - 2.4.3 Projecte ANECA per al disseny del pla d'estudi de la titulació en Química. *Vicente Moliner Ibáñez.* Director de la titulació de Química de l'UJI
 - 2.4.4 Projecte ANECA de disseny dels títols de grau "Enginyer Agrònom i Alimentari" i "Enginyer Forestal o del Medi Natural". *Pilar García Agustín.* Directora de la titulació de Enginyeria Tècnica Agrícola de l'UJI.

Part 3. IV Jornada de Millora Educativa i III Jornada d'harmonització europea de la Universitat Jaume I

- 3.1 Programa de les Jornades.
- 3.2. Comitè Científic i moderadors de les Jornades.
- 3.3. Lliurament de diplomes de formació docent dins del programa de formació del professorat novell de l'UJI.

PRESENTACIÓ

La Universitat Jaume I va organitzar per quart curs consecutiu les jornades de millora educativa amb l'objectiu d'afavorir l'intercanvi, la reflexió i el debat conjunt, al voltant de la millora de qualitat de la docència i 'experiències d'innovació educativa (tant entre el professorat de l'UJI com amb el de la resta de nivells educatius).

En aquestes noves jornades es va tractar com a tema central la millora de la qualitat de la docència universitària davant el nou espai d'educació superior europeu i el procés de convergència i harmonització en el que es troba immersa la universitat espanyola.

Per aquest motiu, coordinant els esforços del vicerectorat d'ordenació acadèmica i estudiants, i del de qualitat educativa i harmonització educativa, els dies 29 i 30 de gener es van celebrar conjuntament les IV Jornades de Millora Educativa i III Jornades d'Harmonització Europea de l'UJI, sota el títol:

"El Camí cap a la convergència Educativa a Europa: Una oportunitat per a la millora educativa de l'UJI".

Amb aquestes jornades es va donar l'oportunitat al professorat de l'UJI d'exposar els projectes de millora i innovació educativa executats durant el curs acadèmic 2002-2003, dins del programa de formació permanent del professorat. En total es van presentar 34 comunicacions orals en les diferents sessions i 44 pòsters.

Per altra banda van tindre una gran acollida les dues conferències, així com les taules rodones a les quals es van presentar les diferents experiències i projectes que ja estan anticipant-se al procés de convergència (projectes pilot ECS de l'UJI, projectes ANECA d'estudi de les noves titulacions LOU, etc.).

La bona resposta, per part dels participants, a aquesta nova estructura de les Jornades ens fa plantejar properes edicions en la mateixa línia.

ELABORACIÓ D'UN MATERIAL PER A ALUMNES DE MAGISTERI: "SITUACIONS D'AULA"

Isabel Ríos García, Vicenta Altava Rubio, Isabel M. Gallardo Fernández,
Francisco Gimeno Agost, Inmaculada Pérez Serrano, Enric Ramiro i Roca
GIID. Departament d'Educació. Universitat Jaume I

L'objectiu fonamental del present treball ha estat elaborar un volum on recollir la transcripció d'una situació d'aula d'Educació Primària enregistrada en vídeo i preparar-la com a material docent. El text transcrit ha estat dividit en episodis i seqüències que fan més abastable el material. Després de cada episodi s'ha formulat una sèrie de preguntes referents a les disciplines del currículum de mestre, per tal d'ajudar els estudiants a analitzar i interpretar la situació d'aula.

El material pretén ser un instrument a l'abast dels estudiants i el professorat per tal de portar a terme tasques de treball cooperatiu i interdisciplinar.

Les referències teòriques subjacents a aquest treball fonamenten també la coordinació dels membres de Grup Interdisciplinar d'Investigació Docent.

I. INTRODUCCIÓ. ANTECEDENTS

El present treball es relaciona amb una investigació que porta a terme l'anàlisi de les situacions d'ensenyament-aprenentatge produïdes en les aules d'Educació Infantil i Primària per tal de determinar i comprendre els fenòmens que s'hi donen i, mitjançant la reflexió, prendre consciència de les possibilitats educatives i de formació del professorat presents en les esmentades situacions.

Considerem que el canvi en l'escola ha de vindre, entre d'altres, pel camí de la formació de professionals capaços d'analitzar el quefer quotidià de l'aula sota una visió cada vegada més crítica i reflexiva. Des de la nostra perspectiva, la millora de l'ensenyament va unida necessàriament a la preparació per a la reflexió. "És la pràctica continua i conjunta de la reflexió i l'acció la que permet el progrés del nostre coneixement, conjuntament amb la transformació de la realitat" (Kemmis, 1988, p.55).

El treball desenvolupat en els darrers anys pel Grup Interdisciplinar d'Investigació Docent (GIID), basat en la recerca de solucions per a innovar en la didàctica universitària en la formació de mestres, ha donat lloc a una sèrie de materials videogràfics (fruit de diferents projectes de millora finançats per la Unitat de Suport Educatiu) que requereixen un nou tractament específic per tal de ser utilitzats de forma autònoma pels estudiants amb l'objectiu de contribuir de forma més eficaç a la seua formació i facilitar el treball interdisciplinar dels professors del grup. En aquest estem implicats professorat de Didàctica i Organització Escolar, Didàctica de la Matemàtica, Didàctica de la Llengua i Didàctica de les Ciències Socials, dedicats a la formació inicial de mestres.

En la convocatòria de la Unitat de Suport Educatiu del curs 2001-2002 el GIID va portar a terme un treball sobre materials videogràfics enregistrats a les aules d'Educació Infantil i Primària, amb l'objectiu de trobar una metodologia d'anàlisi aprofundida que posara de manifest tota la complexitat de les situacions escolars, per molt simples que pareguen a primera vista (Altava i altres, en premsa).

En les noves perspectives de formació universitària emanades de les directrius de Bolònia, és imprescindible la recerca de mitjans que ajuden els estudiants i el professorat en noves tasques de treball cooperatiu i autònom. El material que hem elaborat, en la línia d'altres treballs anteriors del grup (Altava i altres, 2000, 2001a, 2001b, 2003), pretén ajustar-se a eixes característiques.

Pel que fa a la coordinació docent dels membres del GIID, és evident que la necessitat de compartir experiències docents requereix també d'instruments comuns on recolzar les classes. Els materials sempre poden constituir ajudes per al professorat per fer avançar als alumnes en la construcció de nous coneixements i són per a nosaltres una eina que cal perfeccionar i deixar oberta per tal que el grup pugui introduir variacions i perspectives diferents, no unificadores ni unidireccionals.

2. OBJECTIUS

El primer objectiu del present treball ha estat elaborar un volum on recollir la transcripció d'una de les situacions d'aula enregistrades en vídeo i preparar-la com a material docent. Les situacions d'aula transcrites tenen l'avantatge d'estar a l'abast de tothom i de poder-se utilitzar en qualsevol moment sense mitjans tècnics.

En segon lloc, era important per al Grup avançar en la sistematització del treball d'explotació de les situacions d'aula i encunyar un procediment que permetria aprofitar els materials videogràfics disponibles, resultat d'anys de treball i relació amb mestres en exercici.

Entre els objectius del treball es trobava també el que aquest material servira per a varies assignatures i varis professors. El material ha estat elaborat com a mostra de les realitats d'aula per contextualitzar i comprendre millor la teoria que ha de fonamentar la formació dels estudiants. Tot això, ajudant el professorat a portar endavant una tasca docent basada en perspectives democràtiques, socioculturals i reflexives.

3. FONAMENTACIÓ TEÒRICA

En aquest apartat presentem els fonaments teòrics subjacents a aquest treball i al procediment a través del qual el Grup Interdisciplinar d'Investigació Docent ha elaborat els materials per a la formació de mestres.

En primer lloc, cal destacar la importància que per a nosaltres com a professionals de la docència ha adquirit en els darreres anys el treball en col.laboració. L'enriquiment de perspectives, gràcies a les diverses visions lligades a les diferents disciplines, és un fet que es mostra en les noves aproximacions que hem anat fent en les nostres classes i els nostres treballs de recerca (Altava, Pérez & Ríos, 1999).

El debat, la reflexió, el necessari consens per a l'elaboració de materials o de mètodes de treball semblants, el formar part d'un grup que comparteix fonaments i referents teòrics, han constituït una base comuna d'actuació didàctica que es fa palesa en les classes de cada membre del grup.

Des del punt de vista metodològic, era imprescindible establir línies comuns d'anàlisi de les situacions d'aula, de manera que la mirada compartida anara descobrint els aspectes d'interès per a la formació dels nostres alumnes. La reflexió conjunta va determinar els aspectes globals sota els quals es realitzaria l'anàlisi de les situacions. D'altra banda, alguns principis particulars relacionats amb les diferents matèries dels membres del GIID van ser considerats per a l'anàlisi de la realitat educativa.

Pel que fa a l'elaboració dels materials, tenint en compte la seua finalitat, ha estat orientada baix una sèrie de principis comuns a totes les matèries impartides pel Grup i de les que pretenem que els estudiants obtinguen referents bàsics per a la seua formació. Són els següents:

- ❖ Ensenyament sociocultural. L'activitat d'ensenyament-aprenentatge es realitza en situacions socials on l'activitat és rellevant per als subjectes baix unes condicions particulars que orienten i donen sentit a la tasca, bé siga a l'escola o als entorns socials.
- ❖ Globalització. Defensem que l'activitat d'aprendre es realitza en situacions on els sabers estan relacionats i és, en aquesta relació, on es poden organitzar les tasques escolars.
- ❖ Construcció social del coneixement. La perspectiva sociocultural inclou un principi pel qual l'activitat d'aprendre es realitza de forma col·lectiva i en entorns socials que la propicien. El coneixement es configura gràcies a la vivència dels fets culturals i socials que els aprenents tenen al seu abast.
- ❖ Ensenyament democràtic. La perspectiva que defensem com a instrument de relació interpersonal inclou una concepció de l'aula en la que els presents participen en les activitats i en les decisions pertinents per actuar de forma democràtica i respectuosa amb la diversitat i les particularitats de cadascú.
- ❖ Les matemàtiques com a llenguatge. Partim de la consideració de les matemàtiques com a llenguatge universal que ens permet expressar les situacions matematitzables de la realitat, i ens ajuda a interpretar-les i resoldre-les amb els coneixements matemàtics al nostre abast.
- ❖ Valor social de les matemàtiques. L'educació obligatòria ha de garantir un mínim de formació matemàtica a les persones, una formació bàsica que els permeta resoldre les dificultats de la vida quotidiana que necessiten les matemàtiques per ser resoltes. A més a més, s'hauria d'aconseguir que siguen capaces de situar aqueixes dificultats en l'àmbit adequat i de conèixer les seues possibilitats davant d'aquestes.
- ❖ Enfocament cultural de l'educació matemàtica. Per fer efectiva la relació entre matemàtiques i cultura, aquest enfocament planteja la necessitat de construir i desenvolupar un currículum escolar que considere les matemàtiques com a fenomen cultural.
- ❖ Didàctica de la llengua. La perspectiva adoptada passa per una concepció del llenguatge com a fenomen social on es construeix la persona mentre realitza activitats de comunicació dins de situacions amb sentit. La didàctica de la llengua és una disciplina d'intervenció on el paper del mestre és clau per a orientar i proposar models i tasques on es puga avançar en el desenvolupament del llenguatge oral i escrit.

D'altra banda, la trajectòria i l'experiència docents dels components de l'equip han contribuït a formar una opinió sobre la classe de materials que podrien ser útils en la tasca de formació inicial del professorat. La pròpia metodologia de treball ens ha qüestionat la validesa dels materials curriculars que poden encotillar l'actuació diària i l'ensenyament adaptat a les característiques del grup-classe. Tanmateix, hem acceptat com a eina útil uns materials que comptaren amb unes característiques determinades:

- Ser utilitzables per un grup interdisciplinari
- Sense data de caducitat immediata
- Oberts i respectuosos amb el professorat que els utilitze
- Facilitadors de la reflexió dels estudiants
- Posibilitadors de generar idees i interpretacions noves
- D'utilització autònoma per als estudiants no assistents a classe
- Fonamentats en la pràctica reflexiva del professorat per a comprendre i generar teoria
- Atractius i creïbles per a l'alumnat de magisteri

Estos materials recoltzats en les transcripcions de situacions d'aula requereixen d'una justificació. Per això, és necessari realitzar algunes consideracions. En primer lloc, farem referència al valor del text escrit com a eina cultural que permet l'aproximació específica als discursos i a les accions humanes (veure altra contribució del GIID en aquest mateix volum). La transcripció de la situació d'aula possibilita una aproximació i una reflexió recurrents sobre les paraules que sustentan l'activitat de l'aula. La reflexió que permet la lectura i relectura del text és diferent a la que permet el visionat d'una cinta en la qual els aspectes de sonoritat i superposició dels torns de paraula impedeixen de vegades comprendre els diàlegs. El treball de transcripció soluciona eixos problemes especialment per treballar amb grups molt grans d'alumnes com és el nostre cas.

Per tant, la utilització de la transcripció resulta un instrument diferent al visionat de l'enregistrament, de gran utilitat per a l'esmentada reflexió, tant per als estudiants com per al professorat del grup.

En quant a les preguntes que apareixen al final de cada episodi, tradicionalment la investigació sobre les preguntes educatives accepta que les de tipus deductiu generen un aprenentatge més efectiu que les memorístiques (Hammersley i Woods, 1986, 89). El tipus de preguntes que es realitzen en la classe o lligades a materials docents no estan formulades com a mostra del "sentit comú" dels professors (Edwards i Mercer, 1988, 45). En realitat, les preguntes, com altres estratègies emprades en les classes, són conseqüència de les creences del professorat sobre com s'aprén. Les preguntes dels materials que hem elaborat obliguen els alumnes a la reflexió, a repensar aspectes de l'experiència relatada en l'aula a través de la transcripció del diàleg de mestres i xiquets. En el fons, el professorat implicat en esta experiència pensem que les preguntes són una bona manera d'ajudar els alumnes a aprendre.

En un altre sentit, destacarem que és interessant, encara que difícil, categoritzar-les segons el seu valor cognoscitiu. En principi, podem distingir entre preguntes que: a) requereixen una "evocació" de fets i, b) exigeixen un treball referencial cognoscitiu més complexe, més enllà de la informació fàcilment assequible en la memòria o en el text. Així ho mostra Bloom (1956) en la seua famosa taxonomia i ho constatem en altres treballs d'investigació educativa que han validat els beneficis pedagògics de les preguntes d'ordre "superior" (Cazden, 1991).

La majoria de les preguntes que hem utilitzat en l'elaboració del material són "obertes", és a dir de resposta ampla i creada per l'alumne amb les dades de què disposa o les cercades en els materials al seu abast. Les respostes dels estudiants a les questions plantejades no poden ser mai úniques, sinò potencialment diferents. Cada alumne, en realitat, tria un itinerari propi per a respondre a les preguntes, la qual cosa exigeix del professorat una tasca d'interpretació important, recoltzada en el coneixement compartit amb els seus alumnes. Les respostes i les avaluacions de les respostes requereixen un treball interpretatiu i contextualitzat. L'anàlisi de les respostes dels estudiants pot, en futurs treballs, ser font de coneixement i de reformulació de les preguntes i interpretacions de l'anàlisi dels propis materials.

D'altra banda, la formulació de les preguntes constitueix un exercici de reflexió i d'anàlisi de les situacions d'aula important per al professorat. El tipus de discurs emprat, els referents compartits amb els estudiants i els continguts avaluables de les diferents matèries són elements a tenir en compte en la redacció de les preguntes.

4. METODOLOGIA D'ELABORACIÓ DEL MATERIAL.

A través de diferents treballs per analitzar les situacions educatives naturals que ocorren en les aules d'educació infantil i primària, i d'utilitzar-les com a mostra del que seria un material didàctic més elaborat i més permanent, durant el curs 2002-2003 hem avançat en el sistema de selecció, anàlisi, interpretació i explotació de les situacions d'aula per ser utilitzades de forma més sistemàtica en les nostres classes.

Esta utilització, tanmateix, està en revisió gràcies a l'experimentació a la qual hem de sotmetre el material.

La seqüència seguida per a elaborar-lo i presentar les situacions d'aula és la següent:

1. Enregistrament d'una situació natural d'ensenyament-aprenentatge en vídeo.
2. Transcripció dels diàlegs i acotacions explicatives de la situació, les intencions del mestre, etc.
3. Organització de la situació global en *episodis* (minutació, correcció, etc.).
4. Organització dels episodis en *seqüències*.
5. Anàlisi de les possibilitats didàctiques de cada episodi per a cada una de les nostres matèries.
6. Contextualització general i dels episodis que ajuden a la comprensió del text escrit.
7. Formulació de preguntes per als estudiants en funció de les nostres perspectives teòriques comunes i de les específiques de cada matèria.

Totes estes activitats han conduït a l'estat actual en el procés emprat pel GIID en l'elaboració de materials, i consoliden els procediments d'anàlisi de les situacions d'aula incorporant la formulació de preguntes.

5. CONCLUSIONS

Creiem que el primer objectiu d'aquest treball ha estat aconseguit amb el primer volum d'anàlisi de les situacions d'aula, per ser utilitzat en les classes durant el curs 2003-2004.

Pel que fa al GIID, és evident l'interès que ha tingut per als seus membres l'aproximació a la vida de l'aula. L'exigència d'analitzar en profunditat els esdeveniments que ocorren en ella ens dona una visió diferent de l'activitat docent. El treball d'anàlisi i organització del material suposa un esforç beneficiós per a nosaltres com a professionals en el qual la pràctica és font de teoria i la teoria adquireix sentit en l'anàlisi de la pràctica real de l'aula.

Per altra banda, aquest treball ha facilitat la percepció de la situació de l'aula com una realitat multifacètica, en la que caben moltes interpretacions. La col.laboració interdisciplinària adquireix sentit en l'elaboració del material en el qual recollir l'activitat docent universitària.

Respecte als estudiants hem aconseguit que tinguin al seu abast el material elaborat, la qual cosa els permet una altra manera de treballar, més autònoma, més participativa i col.laborativa.

A més a més, l'explotació del material els exigeix una activitat diferent a les habituals en la formació de mestres: una anàlisi de les pràctiques escolars i una interpretació i explicació basades en la fonamentació teòrica que en les nostres matèries constitueix l'eix dels programes. Tot això contribueix de forma decidida a la formació d'un mestre reflexiu i compromès amb l'escola democràtica i amb plantejaments socioculturals.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Altava, V.; Pérez, I. y Ríos, I. (1999). "La interdisciplinariedad como instrumento de formación del profesorado". En *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado* 2 (1). <http://www.uva.es/aufop/publica/revelfop/99-v2n1.htm>.
- Altava, V.; Gallardo, I. M.; Pérez, I. y Ríos, I. (2000). "Los materiales didácticos, puente entre la teoría y la práctica". En Luis del Carmen (ed.) *Symposio sobre la formació inicial dels professionals de l'Educació* (pp. 101-104). Girona: Universitat de Girona- ICE.
- Altava, V.; Gallardo, I.M.; Pérez, I. Ramiro, E.; Ríos, I. (2001a). "Los materiales curriculares elemento integrador entre las didácticas general y específicas". En AA.VV. *La didáctica de las áreas curriculares en el siglo XX*. Actas Congreso Nacional de Didácticas Específicas (pp. 1623-1636). Granada: Grupo Editorial Universitario.
- Altava, V.; Gallardo, I.M.; Pérez, I. Ramiro, E.; Ríos, I. Cascales, E.M. (2001b). "Elaboración de un material de aula para facilitar la formación de maestros" En *Docència Universitària: Avanços recents* (pp- 225-233). Castelló: Universitat Jaume I.
- Altava, V.; Gallardo, I. M.; Pérez, I y Ríos, I. (2003) "De las historias de aula a la reconstrucción del conocimiento didáctico". En AA.VV. *Experiències de millora i innovació de la docència universitària*. Actes de la II Jornada de Millora Educativa. Castelló: Universitat Jaume I.
- Altava, V.; Gallardo, I.M.; Pérez, I. Ríos, I. (en premsa). "La Práctica del aula en la formación de maestros" III Jornades de Millora Educativa Universitat Jaume I, Febrer 2003.
- Altava, V.; Gallardo, I.M.; Pérez, I. Ríos, I. Ramiro, E. Beltrán, J. (en premsa). " Los proyectos globalizados como instrumento de formación del profesorado". III Jornades de Millora Educativa Universitat Jaume I, Febrer 2003.
- Bloom, B., S. (comp). (1956). *Taxonomy of educational objectives: Handbook I: Cognitive domain*. Nueva York: Longmans, Green & Co.
- Cazden, C.B. (1991). *El discurso en el aula*. Barcelona: Paidós.
- Edwards, D.; Mercer, N (1988). *El conocimiento compartido. El desarrollo de la comprensión en el aula*. Barcelona: Paidós.
- Hammersley, M. I Woods, P. (1986). *Classroom Studies Module*, E812. Milton Keynes. Open University Press.
- Kemmis, S. (1988). *Cómo planificar la investigación- acción*. Barcelona: Laertes.

Annex.

Situació I. El cor. Nombre d'episodis: cinc

Contextualització:

La següent situació d'aula té lloc en una classe de segon curs de primària del Col·legi Públic Lluís Revest, de Castelló de la Plana, tutoritzada pel mestre Manuel Miró, on es treballa en un projecte globalitzat sobre «El cos humà».

Els xiquets hi desenvolupen l'apartat del cor a partir de la informació que han obtingut en recerques particulars, en documents de casa i de l'escola, i que posen a l'abast de la resta de companys. Amb aquesta informació, es tracta de redactar col·lectivament el punt corresponent al cor, per a la qual cosa han d'establir l'índex, decidir els continguts temàtics i la manera de redactar el text.

En aquesta situació es mostra de manera general una forma d'ensenyar a escriure, en la que es contempen activitats de planificació, de textualització i de revisió del text emmarcada dins del treball globalitzat del projecte.

La gravació té una duració de 58 minuts i 17 segons.

Episodi III. Escriptura del text sobre el cor (I)

Duració: de 30 min 35 s, a 36 min 15 s.

Nombre de seqüències: una.

Introducció: A partir de les interaccions entre el mestre i els xiquets i entre els propis xiquets i prenent com a base les lectures de l'episodi I, aquest episodi arreplega l'elaboració del text que respon les preguntes de l'índex.

Seqüència I: de 30 min 35 s, a 36 min 15 s.

1. Mestre: Val. Ala pues, comencem a escriure.
2. Xiquet: XXX
3. Mestre: Comencem a escriure. Apartat ce, el cor. / Vinga a escriure! / EL / COR.
4. Xiquet: ¿Con mayúscula?
5. Mestre: ¿Qué con mayúscula? A vore.
6. Xiquet: La primera.
7. Mestre: El cor. Punt i apart. Primera pregunta, què és? / Saül.
8. Saül: El cor té forma de puny.
9. Xiquet: Ixa és, com és?
10. Xiquet: No seria parts?
11. Mestre: Què és?
12. Xiquet: Què és?
13. Àngels: És una bomba muscular.
14. Mestre: És una bomba muscular.
15. Xiquet: XXX
16. Mestre: A vore, aixina, és una bomba muscular, què més?
17. Xiquet: Que envia sang.
18. Mestre: Què?
19. Xiquet: Que envia sang.
20. Mestre: Seria-
21. Xiquet: Què fa?
22. Mestre: Això és, què fa?
23. Balma: És- és una bomba muscular que envia sang a tot el cos.
24. Mestre: És?
25. Balma: És una bomba muscular que envia sang a tot el cos.

26. Xiquet: Què fa?
27. Xiquet: Seria què fa?
28. Mestre: Però pregunte, hi queda mal, com ella ho està dient?
29. Xiquet: No.
30. Mestre: Queda mal?
31. Xiquet: XXX
32. Mestre: Tal com ho està dient Balma, queda bé o queda malament?
33. Sandra: Queda bé / Però el que passa és que una part és de què és? I un altra de què fa?
34. Mestre: Aleshores, si queda bé, com ella està dient, què vol dir?
35. Sandra: Que ho podem posar.
36. Mestre: Que ho podem posar i que segurament ens hem equivocat a l'hora d'organitzar el text.
37. Xiquet: XXX
38. Mestre: Què és? i què fa? ens hem equivocat. Tal i com ella ho està dient, a vosaltres vos agrada?
39. Xiquets: Sí.
40. Mestre: Sí, doncs a veure. Què és? dicta.
41. Balma: ÉS-.
42. Mestre: Vinga, ÉS, (*El mestre escriu a la pissarra*).
43. Xiquet: Majúscula.
44. Mestre: Majúscula / ÉS-.
45. Balma: UNA-.
46. Mestre: UNA- / Títlle amb la e, ÉS-.
47. Xiquet: Una.
48. Balma: BOMBA-.
49. Mestre: UNA BOMBA-.
50. Xiquet: Be alta?
51. Mestre: Be alta.
52. Xiquet: Una?
53. Mestre: ÉS UNA-.
54. Balma: BOMBA-.
55. Mestre: BOMBA-.
56. Balma: MUSCULAR-.
57. Mestre: MUSCULAR- / ÉS UNA BOMBA-.
58. Balma: QUE ENVIA-.
59. Mestre: MUSCULAR- / MUSCULAR- MUSCULAR-. Bona lletra!, que sinó ja veieu què passa a l'hora de llegir-ho. Els pares llegiran el text i no s'enteraran de res, si feu mala lletra.
60. Xiqueta: En «q»?
61. Mestre: Què?
62. Xiqueta: En «q»?
63. Mestre: Què?
64. Xiqueta: Muscular en «q»?
65. Mestre: Amb ce! / ÉS UNA BOMBA MUSCULAR-.
66. Xiquet: Que té forma XXX
67. Xiquet: XXX
68. Mestre: QUE-.
69. Xiquet: XXX
70. Mestre: QUE-.
71. Xiquet: Bombardeja.
72. Mestre: ÉS UNA BOMBA MUSCULAR QUE-.

73. Balma: ENVIA-.
74. Mestre: ENVIA-.
75. Xiquet: XXX
76. Mestre: QUE ENVIA-. / QUE ENVIA-.
77. Xiquet: Sang.
78. Mestre: SANG.
79. Xiquet: Per-. / A-.
80. Mestre: Espereu-vos, SANG-.
81. Saül: Sang amb «g»?
82. Mestre: SANG-.
83. Saül: Amb «g»?
84. Mestre: Acabat en «g», Saül. / QUE ENVIA SANG-.
85. Xiquet: Per.
86. Mestre: PER-.
87. Xiquet: Per el cos.
88. Carles: XXX
89. Mestre: Carles, està dient ací en veu baixeta, diu per XXX les venes-.
90. Àngels: I les artèries.
91. Mestre: I ara Àngels diu, per les artèries.
92. Xiquet: Per les artèries.
93. Mestre: Però això no l'hem llegit? Això no l'hem, o sí que l'hem llegit?
94. Xiquets: No.
95. Xiquets: Sí.
96. Mestre: Qui ho ha llegit?
97. Xiquet: XXX
98. Mestre: Sí?
99. Xiquets: Sí.
100. Mestre: QUE ENVIA SANG-.
101. Xiquet: Per.
102. Mestre: PER-.
103. Xiquet: Les.
104. Mestre: Vinga! / LES.
105. Xiquet: Venes.
106. Xiquet: Venes, amb be baixa.
107. Xiquet: Però qui envia sang, no sols són les venes!
108. Mestre: Espera't, espera't.

Preguntes:

1. Quin grau d'importància concediríeu al procediment matemàtic d'establir relacions (classificar i ordenar) en l'activitat escolar quotidiana?
2. En quins altres moments de la seua vida utilitzen les persones aquests instruments relacionals?
3. Quines són les majors dificultats que tenen els xiquets per decidir el contingut del text que han d'escriure?
4. Quina és la tasca del mestre durant l'episodi? Enumereu i definiu les seues intervencions.
5. Sobre quins aspectes de l'escriptura del text els fa reflexionar o els pregunta? Quines preocupacions i dificultats manifesten els xiquets a l'hora d'escriure?
6. Expliqueu com facilita el mestre, des d'«el que sap cada xiquet», la construcció col·lectiva de l'escriptura.

7. Expliqueu com es construeix i reelabora el coneixement en aquest episodi: assenyalau l'ajuda entre iguals i comenteu el paper del mestre. Quin estil d'ensenyament es dedueix d'aquesta actuació?
8. Quina idea té el mestre sobre avaluació?